

يك آياترtaيد جنسيتي محض

گزارش «هم میهن» درباره آخرین وضعیت زنان در افغانستان که سازمان ملل اخیراً درباره شان هشدار داده است

زنان خبرنگار، زنان معترض و فعال حقوق زنان. آنها زیرزمینی گزارشی می‌کنند و در فضای سرکوب باز هم به کارشان ادامه می‌دهند. مقاومت همچنان در جریان است. بیشتر خبرنگاران زن بعد از روی کار آمدن طالبان از کار بیکار شده‌اند. این زنان دچار مشکلات روانی و امنیتی‌اند. اگر طالب‌ها متوجه همکاری خبرنگاران زن با رسانه‌هایی که در لیست سیاه‌شان است، شوند حتی جان این خبرنگاران به خطر می‌افتد. اما باز هم بسیاری از این زنان خبرنگار به صورت مخفیانه به کارشان ادامه می‌دهند. او می‌گوید، ما شاهد یک مقاومت نرم از سوی زنان افغانستانیم: «زنان چادر رنگی می‌پوشند، جمع تشکیل می‌دهند و بلندبلند آواز می‌خوانند یا حتی با صدای بلند جلوی طالب‌ها می‌خندند. این یک مقاومت نرم روزانه است. آنها از خشونت‌هایی که دیده‌اند، حرف می‌زنند و سعی می‌کنند سکوت نکنند. آنها می‌خواهند با هزینه هر چند زیاد، سرکوب را پس‌بزنند.»

سیل آمد، زنان مردند، زنان ماندند

اواخر اردیبهشت‌ماه، بعد از ظهر آنقدر باران از پی هم آمد که سیلاب ولسوالی‌های پلخمری، بغلان مرکزی، برکه، گذرگاه نور، نهرین و ولسوالی دهنه غوری را گرفت. باران تا چهار عصر ۱۰ می، بارید و صدها قربانی گرفت و بیش از هزار نفر را زخمی کرد. زنان و کودکان‌شان اما بیشترین آسیب‌دیدگان این سیلاب بودند. مثل آرزاه سال پیش که ۹۰ درصد از کشته‌شدگان زلزله در هرات از میان ۲۴۰۰ نفر زن و کودک بودند. دلیل این تعداد کشته از زنان از سوی سازمان این چنین اعلام شد: «در ساعات روز شبانه صبح، مردان سر کار بودند و زنان در خانه مشغول به کار خانگی و مراقبت از کودکان.»

آنطور که خبرگزاری افغان‌تایمز گزارش داده، تابوهای فرهنگی و تفکیک شدید جنسیتی، موضوع دسترسی نداشتن به توالت و محصولات بهداشتی در پی سیل اخیر را برای زنان افغان در دسترس‌تر کرده؛ «مقصود» و دخترانش حالا در طول روز کمترین مقدار ممکن آب می‌نوشند تا کمتر به دستشویی بروند. چون در افغانستان، مردان در اولویت دسترسی به امکانات موجودند و زنان اجازه استفاده از توالت مردانه را ندارند و حالا بعد از سیل اخیر هم هیچ جای مشخصی برای توالت‌های زنانه در نظر گرفته نشده است. «مقصود» می‌گوید: «اما مجاز به استفاده از توالت‌هایی نیستیم که اقوام مرد خود استفاده می‌کنند.»

وقتی خورشید غروب می‌کند و تاریکی بر روستا می‌افتد، زنان به دنبال مکانی خلوت دور از محله می‌گردند تا قضای حاجت کنند. مقصود و دیگر زنان به نوبت مراقب مردانی‌اند که ممکن است به آنها نزدیک شوند: «نمی‌دانم اگر کسی تصمیم بگیرد ما را تماشا کند، چه کاری می‌توانیم انجام دهیم. دخترانم را آنها کجا بفرستیم؟ وقتی برای قضای حاجت چمباتمه می‌زنیم، می‌ترسیم کسی به ما نزدیک شود.»

دکتر غفار خان، یک داوطلب در مناطق سیل‌زده ولایت بغلان، می‌گوید بسیاری از بیمارانی که اخیراً دیده است، به دلیل نبود توالت و آب پاک، دچار بیماری شده‌اند: «در سه روز گذشته، من حدود ۳۰۰ بیمار را درمان کرده‌ام که بسیاری از آنها علائم مالاریا، وبا و سایر بیماری‌های منتقله از راه آب را نشان می‌دهند. نبود آب سالم و تاسیسات بهداشتی مناسب از عوامل اصلی افزایش این بیماری‌هاست. برای بیمارانی زن بدحال، خانواده‌ها اغلب به دلیل کمبود پزشک زن، چاره‌ای جز کمک گرفتن از پزشکان مرد ندارند اما به دلیل کمبود پزشک زن

مبارزه برای زندگی

گزارش اخیر بخش زنان سازمان ملل روی دیگری هم دارد: مقاومت، زنان در افغانستان در تمام سه سال گذشته عزم‌شان برای گرفتن حق‌شان، جزم بوده؛ آیسون داویدیان، نماینده ویژه زنان سازمان ملل در افغانستان در همین گزارش گفته که زنان افغان مقاومت فوق‌العاده‌ای از خود نشان داده و در مواجهه با چالش‌های باورنکردنی، زنان به اداره سازمان‌ها، مشاغل و ارائه خدمات ادامه می‌دهند. او گفته است: «اما باید روی مقاومت آنها سرمایه‌گذاری کنیم و افغانستان باید در صدر کمک‌های بین‌المللی قرار بگیرد.»

حالا زهرا موسوی، فعال حقوق زنان افغان، معتقد است نسبتاً لحن بیانی‌های اخیر سازمان ملل واقع‌گرایانه‌تر و نزدیک به واقعیت جاری درباره وضعیت زنان افغانستان شده است آن هم به یک دلیل: صدای بلند زنان افغانستان. او به «هم‌میهن» می‌گوید: «زنان از حق آموزش، اشتغال و رفت‌وآمد محرومند چون به نظر طالبان زنان انسان‌های دست‌دومی‌اند که باید در خدمت اعضای مرد جامعه باشند. همه تصمیم‌هایی که برای زنان در این سه سال گرفته شده غیرانسانی بوده است. زنان حق زندگی در افغانستان ندارند و تمام کشور تبدیل به یک گتو شده است. گتویی که غیرقابل عبور است. فسادساختاری‌بوی آبرویی دموکراسی در دو دهه پیش هم الان نمایان شده است. به دلیل صدای بلند زنان افغان، سازمان ملل تکانی به خودش داده و در برابر فاجعه انسانی در افغانستان که در آن نقش داشته است، مواضع نسبتاً نزدیک‌به‌واقعیت می‌گیرد. همین گزارشی که تازه از سوی سازمان ملل منتشر شده درباره اینکه طالبان با زنان هزاره و قومیت‌های مختلف با شدت بیشتری برخورد می‌کنند، به دلیل به‌دلیل دادخواهی‌های زنانی بود که در بند طالبان بودند و از زندان آزاد شدند و سکوت نکردند. آنها از تعرض‌ها و تهدیدها حرف زدند و دامنه وسیع خشونت علیه زنان را برملا کردند. جنبش زنان در افغانستان بارها تاکید کرده که آنچه در این کشور در حال وقوع است آياترtaيد جنسيتي محض است.»

او سرکوب تاریخی زنان را از دلایل اصلی خودکشی زنان در افغانستان می‌داند و می‌گوید، گویی این خودکشی‌ها نمودی از مقاومت این زنان است: «در وضعیتی که زن بودن جرم‌انگاری شده است، خودکشی‌ها دلالت بر عصیان هم دارد. عصیان علیه خشونت ساختاری و مردسالاری، تقریباً تمام دسترسی به تمام نهادهای گردآورنده آمار خشونت علیه زنان در افغانستان از بین رفته و فقط از طریق روایاتی که منتشر می‌شود، از تشدید خشونت جنسی/جنسیتی خبردار می‌شویم. زنان خشونت‌بارترین تاریخ خود در دوران معاصر را تجربه می‌کنند. زنان فرودست‌ساز شده‌اند و تابوها علیه آنها قانونی شده است، اما کنشگری زنان علیه طالبان ادامه دارد. آنها تجمعات، پرفورمنس‌ها و مدارس‌های زیرزمینی را ترتیب داده‌اند که نشان‌دهنده بلوغ سیاسی زنان است.»

فاطمه می‌گوید در ۲۰ سال گذشته خانه‌های امنی تاسیس شده بود که زنانی که تحت خشونت خانگی‌اند به این خانه‌ها می‌رفتند، اما طالبان این خانه‌ها را از بین بردند و همان زنان به دامان همان خانواده‌های خشونت‌گر بازگشتند: «هیچ‌راه‌امیدی برای این زنان وجود ندارد و خشونت مردان بیشتر شده است. این مردان مورد هیچ بازخواستی قرار نمی‌گیرند و آنها با دست باز علیه زنان خشونت را می‌دارند.»

به گفته فاطمه، خبرنگار افغانستانی، زنانی که در افغانستان فعالتند به دو دسته تقسیم می‌شوند: «زنانی که در پروسه امداد‌گرا نه کار می‌کنند و زنانی که به صورت مخفی فعالیتند؛

المیرا روشنفکر

خبرنگار گروه جامعه

طالب‌ها پرچم حکمرانی‌شان را روی تمام ولایات افغانستان پهن و هر روز خبر می‌رسید که زنان را از بسیاری از حقوق‌شان منع کرده‌اند؛ سه سال از آن زمان گذشته و زنان این سرزمین ظلم‌های زیادی دیده و بعضی‌های زیادی را قورت داده‌اند. بیش از ۹۰۰ روز است که دختران بالای ۱۲ سال از حضور در مدارس و دانشگاه‌ها منع شده‌اند، دانشگاه‌هایی که تا همین سه سال پیش امید زنان افغانستان برای ادامه تحصیل بود، حالا خالی از زنان‌اند، کارمندان زن اخراج و برقع همچنان اجباری است، زنان باید برای آمدن به خیابان یک مرد محرم همراه خود داشته باشند...

زنان افغان این تبعیض‌ها را هر روز زندگی می‌کنند و شاهد بیابیه‌های بین‌المللی‌اند که دردی از دردشان دوانمی‌کند. بخش زنان سازمان ملل متحد یکی از این نهادهاست. گزارشی که به تازگی این نهاد منتشر کرده حکایت از تشدید تبعیض‌ها علیه زنان در این کشور دارد؛ وضعیتی که بعد از به قدرت رسیدن دوباره طالبان روزبه‌روز فجیع‌تر می‌شود و به گفته این گزارش، این حکومت، طی حدود سه سال با بیش از ۷۰ فرمان، دستورالعمل و بیانیه‌وهمچنین روش‌هایی سیستماتیک، نتیجه دهه‌ها پیشرفت در زمینه برابری حقوق زن و مرد را از بین برده است.

در این گزارش آمده که طالبان، عبور و مرور در خیابان‌ها و دسترسی به فرصت‌های تحصیلی و حرفه‌ای را برای زنان به شدت محدود کرده تا در واقع صدای آنها را از فضاهای عمومی حذف کند. تنها یک درصد از زنان افغان احساس می‌کنند که در جوامع خود تاثیرگذارند و ۱۸ درصد از آنها گفته‌اند که در سه ماه گذشته یک‌بار یا زنان خارج از خانواده خود ملاقات کرده‌اند. پاسخ‌دهندگان یک نظرسنجی را یادآوری کرده‌اند که نشان می‌داد حداقل یک زن را می‌شناسند که از اوت ۲۰۲۱ اقدام به خودکشی کرده است. یک زن ۲۶ ساله افغان به بخش زنان سازمان ملل گفته: «زنان خواهان حق تصمیم‌گیری نه‌فقط در خانه‌هایشان، بلکه در دولت و دیگر فضاها هستند. آنها می‌خواهند تحصیل و کار کنند. آنها حقوق خود را می‌خواهند.» براساس این گزارش، این تبعیض‌ها به پیامدهای درازمدت اجتناب‌ناپذیری منجر خواهد شد. به‌عنوان مثال، ممنوعیت تحصیل دختران با افزایش ۲۵ درصدی نرخ ازدواج کودکان و همچنین ترک تحصیل ۱/۱ میلیون دختر و محرومیت بیش از ۱۰۰ هزار زن از ورود به دانشگاه، حداقل ۵۰ درصد با افزایش خطر مرگ‌ومیر مادران مرتبط است.

فاطمه، خبرنگار افغانستانی به هم‌میهن می‌گوید، خودکشی زنان سیاسی است و در سه سال گذشته افزایش گسترده‌ای داشته: «زنان در فضایی زندگی می‌کنند که بدون محرم از خانه بیرون بروند و این وضعیت آنها را به خودکشی سوق می‌دهد. دختری که خودکشی ناموفق داشت به من می‌گفت، من سال دوم دانشگاه بودم و از وقتی دانشگاه‌ها برای زنان ممنوع شد، خانواده‌ام می‌خواستند من را به عقد مردی درآورند و من نمی‌خواستم، بنابراین تصمیم گرفتم که خودم را بکشم. این دختر نجات پیدا کرد ولی وضعیت برایش همان است. هیچ سیستم حمایتی و آینده‌روشنی برای زنان وجود ندارد و به خاطر همین زنان دوست ندارند زندگی کنند و دست به خودکشی می‌زنند. حتی دوستان خبرنگار من هم دچار افسردگی شدیدند.»

هشدار به مراکز متخلف مواد غذایی

رئیس مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت گفته است بر خورد با مراکز متخلف مواد غذایی براساس چک‌لیست‌های تعریف‌شده صورت می‌گیرد که اگر یک تخلف جزو موارد بحرانی محسوب شود و تهدیدی برای بهداشت عمومی به حساب آید، مرکز عرضه مواد غذایی در لحظه پلمب می‌شود. به گزارش ایسنا، جعفر جندقی درباره رصد و پایش مراکز عرضه مواد غذایی گفت: «رصد و پایش مراکز عرضه، فروش و تولید مواد غذایی به دوروش صورت می‌گیرد؛ «خودکنترلی و خوداظهاری» و «رصد و پایش بازرسان بهداشت عمومی» روش‌های رصد و پایش مراکز عرضه مواد غذایی‌اند.» او ادامه داد: «منظور از خودکنترلی و خوداظهاری مراکز عرضه، تهیه و فروش مواد غذایی این است که صنوف می‌توانند خوداظهاری را انجام دهند. خوداظهاری می‌تواند توسط صنوف، مشاورانی که به‌صورت آزاد فعالیت می‌کنند و با مراجعه به دفتر خدمات سلامت انجام شود. خوداظهاری صنوف فعال در زمینه مواد غذایی مورد بررسی قرار می‌گیرد.»

نظر پزشکی قانونی درباره بالگرد رئیس جمهور فقید

رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور گفته است که این سازمان نظرش را درباره حادثه بالگرد ابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری فقید و همراهانش به مراجع قضایی ارسال کرده است. عباس مسجدی در این باره گفت: «در یک سال گذشته بحران‌های مختلفی را داشتیم. اولین بحران ما در سال جدید، شهادت رئیس‌جمهور و همکاران‌شان بود که مورد آزمایش قرار گرفتند و نظرات خود را به دستگاه قضایی اعلام کردیم. همکاران من در ورزقان در حادثه بالگرد رئیس‌جمهور حضور داشتند اما اقدامات ما بعد از تحویل اجساد شروع شد و به سرعت ما کارهای مان را انجام دادیم. مادر هر موضوعی تا به نتیجه قطعی و اطمینان بخش نرسیم اطلاع‌رسانی نخواهیم کرد. در حادثه اخیر شاهد بودیم که ۲۴ نفر اظهارنظر کردند در حالی که تنها وزیر کشور باید اطلاع‌رسانی کند.» او ادامه داد: «باوجود همه فشارهایی که وجود داشت، تمام اقدامات لازم برای پرونده‌های مربوط به این حادثه در پزشکی قانونی انجام شده است و آمادگی پاسخ‌دهی به تمام سوالات در این رابطه را داریم.»

تعطیلی مناطق گردشگری فیروزکوه

مدیر بحران شهرستان فیروزکوه با اشاره به اعلام هشدار نارنجی هواشناسی و احتمال وقوع سیلاب برای شهرستان گفته است که مناطق گردشگری فیروزکوه تعطیل است. به گزارش خبرنگاران، محمدصادق اسفندیار در این باره گفت: «با توجه به پیش‌بینی سازمان هواشناسی، اعلام هشدار نارنجی و احتمال وقوع سیلاب در شهرستان، برای پیشگیری از اتفاقات ناگوار، از ورود گردشگران و مسافران به تمام مناطق تفریحی فیروزکوه جلوگیری می‌شود.» او ادامه داد: «برخی از مناطق گردشگری شهرستان برای استفاده گردشگران مناسب‌سازی نشده که با توجه به هشدار وقوع سیلاب در روزهای هفته جاری، ستاد مدیریت بحران شهرستان تصمیم گرفت، از ۲۶ خردادماه تا اطلاع ثانوی این مناطق را تعطیل اعلام کند تا علاوه بر پیشگیری از حوادث ناگوار، مناسب‌سازی این مناطق را انجام دهد. تعطیلی مناطق گردشگری شهرستان با توجه به تجربه وقوع سیلاب در این مناطق بوده و برای حفظ جان هموطنان مان این تصمیم گرفته شد.»

